

Brněnská obec v novém...

aneb máme nový správní sbor

Lépe řečeno jsme nový správní sbor, neboť jsem rovněž jeho členkou. Nově zvolený předseda bratr Čada a místopředseda bratr Nejezchleba se nám jistě na stránkách Poutníka představí. Jsme rádi, že jsme v tomto složení, avšak čeká nás veliká spousta práce. Odstoupivší bratr Boris Merhaut mohl jen obtížně řídit obec již pro velkou vzdálenost svého bydliště. V minulém funkčním období byl však jediný, kdo byl ochoten odpovědnou funkci zastávat, kandidát na předsedu se mezi brněnskými členy nenašel. To byla skutečnost. Nyní jsme ve správním sboru všichni brňáci a všichni si uvědomujeme, že pro rozvoj unitářství za jeho současného stavu, obrovské konkurence aktivit a programů církví a soukromých společenství vůbec nestačí běžná údržba obce, kterou by mohl zvládnout jeden nebo dva lidé, kteří plní svoje úkoly. Obec je dílo společné, toto si více než kdy jindy máme uvědomit a dle toho poznání jednat.

Nový předseda, všichni členové správního sboru berou na sebe nesnadný úkol. Dobře si uvědomuji, jaké problémové kroky si brněnská obec demokraticky zvolila, podrobnější rozbor je však věcí našich schůzí. Řešení vyžaduje nápady, snahu a hodně práce.

Stránky Poutníka chci použít pouze ke konstatování, že si musíme vytvořit podmínky k růstu naší obce ve prospěch moudrosti a nadosobních zájmů – ať je nám všem tady dobře se všemi i s nově přicházejícími, nám třeba ještě neznámými.

Dejme duchovnímu přístupu k naší Unitárii i k sobě navzájem šanci.

Jarmila Plotěná

Buckminster Fuller:

Už žádný staromódní Bůh

Vidím Boha v přístrojích a mechanismech, které spolehlivě fungují. Spolehlivěji než omezená smyslová oddělení lidského mechanismu.

A Bůh dí: Pozoruj paradox tvůrčích možností člověka a jeho ničivé taktiky. Mohl by mít svůj nový svět skrze přiměřenou lásku ke všemu krásnému. Můžeš nakoupit spoustu krámů, porušit spoustu bláhových dohod, ale také žít láskou – spontánní, nesobeckou, zářivou. Toto je smysl Boha – protože Bůh je pro mne sloveso, ne podstatné jméno, podstatné či nepodstatné; je to činění ne umění pro umění. Bůh je milování, ne abstrakce „lásky“ nařízené či vynucované. Bůh je dynamické poznávání, ne zákoník zákonodárce, ne vyhlášený zákon ani akademické dogma, ani církevní kánon. Ano, Bůh je sloveso nejaktivnější znamenající širé harmonické znovuospořádání vesmíru z rozpoutaného chaosu energie. Nastane zcela nový věk, kdy člověk stane tváří v tvář přímé zkušenosti, že vše uspořádané spolu vzájemně souvisí, vše, škatulkování, jejího vědomí osamělosti. Představ si slunečnicová jádra. Někdo k tobě přijde, a slunečnicové semínko je také celý systém.

Z úvahy „Chápání celých systému“ vybral a v

ň se veškerého
tětem, které
a...

Láskyplné ohlédnutí

Únor ukázal unitářům, že i ty nejkrásnější mezilidské vztahy zde na naší životní pouti jednou končí a my se musíme rozloučit s lidmi blízkými a nejbližšími. A vyvstanou nám vzpomínky a milé tváře zas jako by byly s námi...

Rozloučení s našimi drahými, která zaznamenaly všechny tři naše obce, pokračovala odchodem sestry Vlasty Čermákové z Brna. Dlouhodobě nemocná sestra Čermáková již delší čas mezi nás nepřicházela, avšak v našem klubu Naftalín na Kopečné ulici a na Radnické byla stálým hostem. Velice milá, vždy upravená a společenská, byla skutečnou dámou. Vždy živě diskutovala a měla velký rozhled i vyhraněné názory na různé jevy ve společnosti, ty negativní bystře glosovala. Byla stálou a fundovanou návštěvnicí mnoha vernisáží obrazů a kulturních akcí. S velkým přehledem hovořila o umění a měla jemný vkus.

Věděla jsem, že sestra Čermáková psala básně a prózu s náměty duchovní cesty, ale i ožehavých celospolečenských témat. Poslala nám pro Poutníka k výběru veliké množství svých textů básnických i prozaických. Některé z nich jsme uveřejnili na stránkách našeho časopisu. Jsou nezaměnitelné svou zkratkou a formou. Básně svým textem často sestaveným v podobě obrázku znázorňují nějaký geometrický útvar, symbol nebo předmět (např. vázu). Právě jsme se v březnu chystali vydat na jaře a v létě opět nějaký její text, když nás zastihla zpráva o jejím odchodu po komplikovaném operativním kardiologickém zákroku.

Sestra Vlasta Čermáková nás opustila 14. března ve věku 77 let. Narodila se 15. července 1927 v Líšni. Po celý život se věnovala profesionálně i soukromě umění. Pracovala jako návrhářka plakátů. Umění se věnovala i po odchodu do invalidního důchodu. Přátelé oceňovali její vlastnoručně vyrobená přání k narozeninám a jiným významným výročím. Měla krásnou a milující rodinu, která čerpala a čerpá z jejích duchovních inspirací.

Rozuměla přírodě, sbírala a sušila bylinky, vyráběla velmi účinné masti a oleje. Její radostí až do odchodu byla náročná kultura a duchovní poznání.

Vzpomeňme s láskou této vzácné bytosti.

J. Plotěná

Duševní odrazy

Mě se často v mládí zdávalo,
že mé nohy jdou a jdou
vábeny nekonečnou přírodou. -
Jsem snad věčným tulákem,
poutník rodnou planetou?

Nohy jsou genetickou pojistkou,
pupeční šňůrou člověka,
jež ho s Matkou Zemí pojí -
s jejím duchem horoucím a smělym,

který nevzdává se v boji.

Vytrvat a jít, toť její dar je, znak a cit.

Je to věru, prosté – všechno stále roste,
tvoří se lásky dřev, z níž plyně pramení,
nebo podvědomých vod
přivalové znamení. -
S nepamětí v paměti
jak věčný káže lodivod
v karmickém splýváme souznění.

Vlasta Čermáková

Ohlédnutí za Janem Pavlem II.

Vanou čerstvé větry, ne však jedním směrem
Peter Richardson

Média globálně rozjela hlasování, kdo je v každém národě „nejlepší“, tj. nejoblíbenější. Horkými kandidáty jsou prezident George W. Bush, generál de Gaulle, nástupce velkého kormidelníka Mao ce-tunga v rudé Číně Chu Ťin-tchao, v Británii Bushův pudl Tony Blair, u nás snad Jan Amos Komenský. Ve srovnání s Janem Pavlem II. jsou navrhovaní politici jen papírovými tygry, jejich moc rychle vyprchává. V duchovní sféře papeži konkurují snad jen XIV. dalajlama a charismatický Nelson Mandela.

Jan Pavel II. měl zvláštní předpoklady stát se nejvlivnější osobností světa. Jedinečným způsobem skloubil tři roviny. Přes čtvrt století byl hlavou římskokatolické církve, největší globální nadnárodní organizace světa. Na papežský stolec po řadě Italů prvně zasedl Slovan. Byl prvotřídní showman – herec formátu Sira Laurence Oliviera. Jeho smysl pro humor ho zachraňoval, aby se neztotožňoval se svou rolí a maskou. Skálopevně věřil, že jeho poselství je univerzální a že oslovuje každého muže, ženu i dítě, katolíky i nekatolíky.

Prezident Bush senior, Lech Walensa, jeho soupeř generál Jaruzelski a Gorbačov se shodují, že tento papež zapříčinil pád komunismu a Železné opony.

Byl prvním papežem, který zužitkoval vynález letadla a televize. Ty mu umožnily rozšířit osobně své poselství do všech významných států kromě rudé Číny. Těšilo ho, že se dožil své vize sjednocené Evropy; o západní a východní Evropě hovořil jako o dvou plicích jednoho organismu. Byl důsledným mluvčím oné poloviny lidstva, které k životu musí vystačit méně jak 2 dolary na den. „Mluví jménem těch, kteří nemají hlas,“ si budeme pamatovat. Dal tvrdou lekci o občanských právech a svobodě paraguayskému diktátoru. Na Kubě ho zneužil lišák Fidel Castro, ale i on pak propustil pár desítek politických vězňů.

Stejně důsledná byla jeho obhajoba míru. Přinutil katolíky a protestanty v Severním Irsku, aby se odřekli násilí a zasedli za stůl. Když navštívil Británii, pranýřoval válku o Falklandy. Jeho odpor k válce v Iráku byl nesmlouvavý.

Svým tvrdým postojem k antikoncepci způsobil zbytečné utrpení. Když si nevynutil poslušnost žen v tak katolických zemích jako Itálie a Španělsko, kde jeho zástupci trestají provinilky pokáním pár tuctů otčenášů a zdrávasů, proč byl tak přísný v přelidněných chudých zemích, kde se nechtěné děti rodí do nevýslovné bídy a stále častěji nakaženy virem HIV? Přitom v Itálii a Španělsku porodnost klesla pod reprodukční úroveň, takže roste závislost na přistěhovalcích z Balkánu a Afriky.

Nesdílím s katolíky dogma o papežské neomylnosti. Patřím k pozemšťanům, kteří nevěří, že jediná osobnost smí celému světu vnucovat své mravní zásady a normy. Jan Pavel II. byl bortící se hrází proti používání kmenových buněk v lékařství i tanatologie, hlásající právo člověka na důstojnou smrt. Příslušníkům své církve umožnil, aby bez předsudků vstupovali do dialogu nejen s protestanty, pravoslavnými a Židy, ale i příslušníky jiných vyznání. Vážíme si jeho názorů, i těch, s nimiž se neztotožňuji. Především oceňuji, jak se angažoval, aby zabránil hrozícímu střetu civilizací. Jeho odchod uzavírá jednu epochu katolické církve. Držím jí palec, aby uznala, že ji čekají velké změny.

Boris Merhaut

Papež nejen pro křesťany

Svět se rozloučil s jedním z nejslavnějších papežů Janem Pavlem II., velkým humanistou, jemuž svět vděčí za láskyplný přístup poutníka do Věčnosti. V jeho životopisu nalezneme řadu příběhů svědčících o čisté duchovní cestě, moudré lidskosti a soucítění na správném místě, daleko přesahující rámec katolické církve a křesťanství. Také naše země vděčí této osobnosti za příspěvek k procesu, který vedl k pádu totality a železné opony. Pochopení smutku osiřelých katolíků, jimž zemřel Otec a zástupce boží na zemi, patří k unitářské toleranci a v neposlední řadě, soucítění a souznění s jinými lidskými bytostmi – asi dle této zásady: „I když tvoje cesta nemusí být mojí cestou, mohu chápat krásu tvé cesty.“ A v dubnových dnech (kolem 8. dubna) „všechny cesty vedly do Říma“, kde se svět loučil s člověkem, jehož veliká proslulost a popularita neplynula ze síly, ale z lásky.

Davy poutníků proudily ve statisících i přes území našeho státu. Stany v ulicích Říma a miliony přítomných připomínaly obrovský světový daršan (setkání s božstvím prostřednictvím světce praktikované v hinduismu). Manifestovaly jen částečně sílu davové psychózy, módy, byznysu, všudepřítomného „kšeftu“, avšak byly také naléhavým výkřikem touhy, která je v člověku a kterou ani čas a tzv. moderní doba nemění, neničí, naopak zesiluje.

A co my na to – unitáři?

Víme o té věčné touze, věnujeme jí čas svého života, vycházíme jí dostatečně vstříc? „Slyšíme“ její volání?

Jarmila Plotěná

Náboženství bez osobního Boha

Jednou z nejvýraznějších postav 19. století v Evropě byl Ludwig Feuerbach (1804 – 72), svérázný filozof, který se proslavil radikální kritikou náboženství a celé Hegelovy filozofické školy. Hlásí se k němu nejen humanisté, ale i materialisté, ač on sám nálepku „materialista“ odmítá.

K 200. výročí jeho narození 15 autorů širokého spektra vydalo sborník, který má přiblížit Feuerbacha dnešku a zhodnotit tak jeho přínos pro ideu sjednocené Evropy.

Úvodem nás vydavatel Volker Mueller seznamuje s tímto svobodomyšlným humanistou na pozadí rozvoje vědy a jejího střetu s etablovanými církvemi. Celý jeho život je poznamenán bojem s církevními a státními autoritami. Jeho kritika náboženství dráždí teology dodnes.

Pocházel z proslavené rodiny. Jeho otec, znalec trestního práva, byl první protestant, který směl učit v katolickém Bavorsku na univerzitě v Landshutu. Měl pět synů, a každý se proslavil buď jako malíř nebo archeolog, právník, lingvista či filozof. Ludvík byl tak uchvácen Biblií, že si vybral studium teologie v Heidelbergu. Pak přešel na filozofii do Berlína a skončil v Erlangenu, kde rozšířil své znalosti o anatomii, fyziologii a botaniku. Tam byl jmenován soukromým docentem filozofie a napsal dílo „Myšlenky o smrti a nesmrtnosti“, které vyšlo anonymně v Norinberku. Oženil se s dcerou zchudlého továrníka. Rodinná porcelánka byla ve starém zámku, kde měl Ludvík dobré podmínky pro nerušené psaní. Vznikla tam „Kritika Hegelovy filozofie“ (1839). Je v něm patrný příklon k senzualismu a kritika náboženství.

Díla Podstata křesťanství a Podstata náboženství vzbudila takový odpor, že tehdy už v celém Německu uznávaný filozof byl zbaven své docentury v Erlangu. Po krachu porcelánky se jeho rodina musela uskrovnovat a byla závislá na rentě od Ludvíkova otce. Autorské honoráře by totiž na živobytí ženy a dvou dcer nestačily.

Základní pojmy Feuerbachovy filozofie jsou příroda a člověk. Bůh člověka nestvořil, jak tvrdí Bible. Právě naopak: člověk stvořil boha. Představa boha-stvořitele je pouze zbožštělou, personifikovanou podstatou člověka. Čím více se člověk odcizuje od své přirozenosti (přírody), tím více své tužby a skryté vlohy promítá mimo sebe a svět a zmenšuje své člověčenství. Tajemství boha-demiurga je skryto ve fyzis, v přírodě. Tajemství boha jako morální bytosti tkví v antropologii, vědě o člověku. Projevem pravé humanity jakožto nejvyššího skutečného náboženství je láska člověka k člověku.

Tyto názory dovršuje dílo z r. 1843 Základy filozofie budoucnosti.

Nejvýznamnější roli sehrála Feuerbachova filozofie ve 40. letech 19. století a dále při vzniku marxistické filozofie. Na rozdíl od svého nejlepšího přítele, rakouského „selského filozofa“ Konrada Deublera (1815 – 83), Feuerbach do politiky nezasahoval. Milejší mu byla příroda: když chodil pěšky z bydliště do universitní knihovny v Erlangenu urazil asi 35 km. Cesta vedla lesem a po loukách.

Nepřekvapí nás, že nacisté Feuerbacha vášnivě nenáviděli a zničili jeho památníky a nástěnné desky. Přes odpor církví a špiček CSU byly tyto památky postupně obnoveny.

Spisovatel Hermann Kesten, čestný občan města Norinberka a dlouholetý předseda německého PEN Klubu o něm napsal: „Feuerbach byl jedním z nejstatečnějších lidí svého století, který často vyjadřoval to, co nejchytřejší a nejsvobodomyšlnější myslitelé dvou století se odvážili vyjádřit jen zahaleně.“

Volker Mueller: Religionskritik and Geistesfreiheit. (Kritika náboženství a svoboda ducha.) Neustadt am Rübenberge, Angelika Lenz Verlag 2004. 357 s.

Boris Merhaut

Ivan David Franklin-Rusinský:

V MOŘI MILOSTI

Minikázání

Každý člověk dědí nutnost znovunarození
V tomto krutém světě pro nás pravý domov není

...O své temné minulosti kdopak božskou kápne
Vzpomínat na hloupé mládí mnohým z nás je trapné

Jenže nová bytost nyní v milosti se koupe
A ta v požeňání změnit může i to hloupé

V dávných dobách chtěli jsme se zalíbiti světu
Elegantně dávali si s kávou cigaretu

Dnes se opájíme něčím co je mnohým k smíchu
V dýmu mizet chceme vidět žárlivost a pýchu

Nový život dává novou definici blaha
Vlna vděčnosti za milost k nebesům až sahá

Díky bytosti jež jednou tak odvážná byla
Že své ego v moři lásky moudře utopila

Karmelitánský kalendář 2005

Výběr a redakce Markéta Hejná. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství 2004. 144 stran. 49,- Kč.

Církevní kalendáře, i když jsem do jednoho za totality přispíval, nepatří k mé oblíbené četbě. Tehdy mi v Kalichu vzali vzpomínky na Martina Luthera Kinga a k stoletému výročí svámího Vivékánandy, účastníka prvního světového parlamentu náboženství v Chicagu r. 1898. Takové kalendáře se tehdy vydávaly na nejpodřadnějším novinovém papíru a technická úprava bývala chudičká.

Tím více s nimi kontrastuje Karmelitánský kalendář, jak přepečlivou redakcí, tak grafickou úpravou a obálkou akademického malíře Jiřího Blažka.

V úvodním slově P. Jiří Kusý připomíná, že sice v masmédiích se „člověk“ a „občan“ skloňuje ve všech pádech, ale že se z nich vytratily termíny jako „osobnost“, „Čech“ či „český národ“. „Chybí nám velkorysost v odpuštění a odvaha vykročit bez zátěže minulosti vstříc budoucnosti.“ Zajímavé jsou jeho „Vzpomínky na dobré lidi“.

Protějškem Písně o domově Jana Zahradníčka je povídka Ilji Hurníka „Píseň z jižních Čech“. Málokdo ví, že sv. Filip Neri z 16. století je patronem humoristů.

Svědectvím ekumenického záběru je dopis evangelického kazatele a vzdělavatele Přemysla Pittera, který nás v květnu 1945 vyzval: „Pryč s barikádami předsudků... Pryč s přehradami, které dělí třídu od třídy, národ od národa!“

Pro malé čtenáře jsou určeny dvě ukázky, jak sv. František z Assisi kázal kachnám a skřivanům. Tato část kalendáře je vhodně uvedena citátem A. Rotzettera: „Láska k tvorům, zvláště ke zvířatům, patří ke křesťanské víře, jak ukazují četné legendy... Na zvíře se nedíváme jen jako na takové, ale i jako na symbol lidského chování.“ Postoj sv. Františka mu byl inspirací k skládání moderních kázání zvířatům.

Dojemné jsou reprodukce dopisů dětí Bohu: Milý Bože, zvířata se modlí také k tobě nebo mají někoho jiného? Iveta. – Milý Bože! Udělej abych byl jako pták. Matouš. - Někdy narazíme na kritiku: Bože, nic proti tomu, že jsi udělal různá náboženství, ale neplete tě to někdy? Jak odpovědět Barboře: „Milý Bože, kdo kreslí čáry kolem států?“ Škoda, že se jí nedostává odpověď, čekal bych závěrečnou úvahu o naději vystříhat se bratrovražedných válek, kterou přináší vstup do Evropské unie.

Mezery mezi články vyplňují verše Angela Silesia ve výborném překladu Miroslava Matouše: „Viz lásku světa, jak se propadá a mýlí, a Božskou Lásku viz, jak stoupá vzhůru k cíli! Kdo svaté lásky pln všem, všemu rozdává se, jak slunce jest, jak Bůh, všem rozzářený k spáse.“

Boris Merhaut

**Bůh je jako čiré nic, je mimo zde a teď,
čím více výzkumů, tím dále mizí v šed'.**

**Bůh – hloubka moudrosti a šíře milosti
a výška všemoci a délka věčnosti.**

**Mé poslední je Bůh. Když jsem mu počátkem,
tu ve mně vzniká On a já se končím v Něm.**

**Ó Bože, Jsoucno vždy mně svatě přítomné,
jsi zcela zde i tam, jsi uvnitř i mimo mne!**

**Ty nejsi v prostoru, věz, prostor v Tobě je.
Ten vyluč: věčnost hned se v Tobě rozleje.**

Kdo Boha nehledá v pozemském čase všedním,

ten vstupem na věčnost se neobjeví před Ním.

(Angelus SILESIUS, Poutník cherubínský, Unitária P. 1984, přeložil Miroslav Matouš) -
zaslal Otakar Dušánek

V zahradě Boží

Unikám samotě objetím světelných kalichů květů.

Na niti času s dozvuky vonné blaženosti
rozkoše těla zmačkané,
smočený slzou vzlyk,
kam křídla touhy nedolétla...

Těkáme po svaté duchovní ratolesti
utopení vlastním nevědomím,
ačkoliv pocházíme z božského rouna.

S pudy a vášněmi umíme v karty hrát
i s emocemi nenávisti...

Ach, peklu strhnout masku mámvivosti
a žasnout nad duchovní krásou tváře – Ale JAK?

Modlitba odešla kamsi spát,
nedozněl hlas o zlatém květu ducha v nás...

Zažehnuté obzory nocí
mystéria touhy padající rosy
zvon nekonečna vyráží duchovní tón...

Tajemství naší duše bloudící,
kdy zasvěcenci tančí éterický tanec
a svatý Jan rozvívá dlaně ke křtu vodou...

Zdá se, že mjííme křest. Snad očisty se bojíme
a spíše špínu volíme...

Vibrace svatých vln navlékají lotosový květ
v srdeční krajině purpurem zbarvené...

V Edenu dýchá vzkříšení Páně
s paprsky Boží milosti provoněné
v paprscích sedmibarevné duhy.

Co bude, až celý svět zazáří jednotou Ducha?

A láska Spasitele tě ovane jak vějíř k potěše duše tvé roztoužené?

V zahradě Boží na loži nebeském

Neznámá evangelia a výklad Bible

Rozmanitá názorovost s přílivem střetů a spekulací, jakkoliv v rámci dialogu se odvrací od kardinálních životních hodnot. I když k nim upne pozornost, pak se ztrácí v přílivu mnohých otazníků, odtahujících se od duchovní báze – jakoby začarované postmodernou, kdy je dovoleno cokoliv – i v rovině biblické. Vtírá se otázka: Lze uvažovat v rámci liberálního až anarchického vývoje, že klasice už odzvonilo – a knihám tisícileté posvátné moudrosti – Upanišadám, Védám, Starému a Novému zákonu se podsouvá pochybnost o autentičnosti, a tudíž i spekulace o nových metodách výkladu, z nichž se vytrácí duchovní esoterické jádro? Jak potvrzuje biblický badatel H. Spencer Lewis ve své knize *The Secret Doctrines of Jesus* – Tajné učení a výroky Ježíšovy zdůrazňuje, aby výklad zejména synoptických evangelií nebyl překrucován, přepólován – leč s osvícenou profesionalitou přihlížel i k novým badatelským nálezům (kumránské svitky, fragmenty o výrocih Ježíše Krista nalezené kolem Středozemního moře a egyptské poušti Nag Hammádí, aby byly včleněny do výkladu Bible jako důkaz pravdy evangelií rozšířené duchovním rozměrem, návodem cesty duše, jak se přiblížit k Prasevětu – Bohu. Uvádí, že mystérium duchovního (mystického křesťanství) je odhalováno povoláním, aby dotvrzovalo aktuálnost dlouhou dobu utajených symbolů a kódů jako znamení času Božího.

Autor zdůrazňuje poznávací hodnotu a cennost, zejména tak zvaných Neznámých evangelií, souvisejících s duchovním bratrstvem Essejských, Nazarénských a Naasejců. Potvrzení pravosti ezoterního poselství křesťanství je rozloženo badatelsky od 2. století po Kristu až do dnešních dob. Dle jeho slov zejména papyrus „Oxyrhynchos“ nalezený na rozhraní 19. a 20. století v Horním Egyptě, kdy „Zpracování oxynhyrchyšského papyru s 88 fragmenty stále ještě není u konce“. Je zřejmé, že esoterická tradice jako duchovní jádro učení Ježíše Krista byla zasunuta za kulisami dějin, aby v čas příhodný bylo zjeveno a objeveno v temnotách dějinného času jako trvalé světlo. Zejména Ježíšovy výroky (logiony) v Tomášově evangeliu ozřejmují a rozšiřují esoterickou úroveň evangelia Matoušova. Jde o znamení času, že království Boží je na pochodu, že se přibližuje těm, kteří začali stavět chrám nitra s odleskem Boží přítomnosti. Tím jsou posunuta ustrnulá dogmata některých církví do polohy živého, vnitřního křesťanství, které vypuzuje formálnost bohoslužeb, a zdůrazňuje chození s Bohem i ve všední den.

Při pobytu v Izraeli mě zaujaly **školy duše** při synagogách, kde se probírala cesta k Bohu krok za krokem. Akcent se klade na zvedání vědomí modlitbou plné vroucnosti a díky podobajících se ohni lásky zářící jako Boží diadém. Ano ve věku Vodnáře nadchází čas příhodný pro otevření utajených archivů, které údajně má vlastnit i katolická církev. Dech boží není více spoután literou, leč vane kam chce. Dávno jsou pryč doby, kdy na koncilech každé duchovní novátorství bylo nahlíženo jako kacířské a nebezpečné pro atmosféru revolučně duchovní, sociální a národní. Vždyť stačil jen zpěv udatných Táboritů – Ktož sú Boží bojovníci – aby bez boje prchala křížácká vojska. Oheň odevzdanosti, víry v Boha, odění v duchovní zbraň byl jejich silou.

Těm, kteří se chtějí vyhnout napadnutelným spekulacím o duchovním poslání učení Ježíše Krista, doporučujeme vysoce odborné dílo s názvem: Neznámá evangelia – Novozákonní apokryfy I. (uspořádali Petr Pokorný a Jan Dus, vydalo Centrum biblických studií Akademie věd ČR a Univerzity Karlovy v Praze, nakl. Vyšehrad 2001) O jaká neznámá evangelia se jedná, která byla objevena po sepsání evangelií kanonických? Evangelium Tomášovo, Rozhovor se Spasitelem, Tajná kniha Janova, Jakubova, Tajné evangelium Jakubovo, Markovo, Filipovo, evangelium Spasitele, Tajné výroky Ježíše Krista. Proto zřejmě patristika se držela středu rozvahy, z obavy, že se zvedne kyvadélko mystiky, vnímání jako sedmkrát skrytá pravda ve svatyni. Kupř. evangelium Tomáše upřesnilo obsahovou shodu s evangeliem Matouše, navíc povýšenou do roviny spirituální. Lze tak usuzovat z pojmů: chrám ducha, svatyně pravdy, světelnost, čistota, světelný blesk Boží, zasahující čisté srdce člověka. Jednotlivé pojmy a sousloví svědčí o dohledávání božských kořenů. Evangelium Tomášovo je členěno v logiony Ježíšových výroků, pořadově číselně seřazených. Tomášova zvěst – kerygma je tak posunuta do duchovní světelné dimenze, hovoří o světle pronikajícím temnoty, o osvícené duši s klíči poznání, o spáse jako vnitřní proměně (metanoia) zprostředkující setkání s Bohem, jeho světlem zářícím jako diadém. Osvícený život prožívá spravedlivý v božském povznesení, aby zachraňoval božské částice z nízkého hrubohmotného světa, jakkoliv pomíjitelného určeného k evoluci. Alegorie a obrazy shodné s Matoušovým a Lukášovým synoptickým evangeliem, směřující niterněji a výše k zasvěcení do Kabaly knihy mystéria stvoření, jejímž cílem je spojení s jednotou božského Bytí realizací světelné cesty. Proto důraz na důslednost, vytrvalost po žebříku světel, neulpívání na pomíjivých věcech světa – leč následování Ježíše, chození s Ježíšem, který žil vyšší duchovní život sebeovládáním, konáním zázraků pro druhé, uzdravováním těla i duše. Dle logionu (80 – 47, 12b – 15a): „Tento svět je předpokojem světa budoucího. Připrav se v předpokoji, abys mohl být vpuštěn do hodovního sálu.“ V logionu 92 poukazuje Ježíš na nezájem mnohých lidí o tajemství života v božím duchu s varováním před zneužitím, výzvou k uvážlivosti při misii, při sdělování kvasu nebeského.

Snažili jsme se ve stručnosti seznámit s publikací neznámých evangelií, významným duchovním, esoterickým záběrem, který jako stříbrná nit vplétá Boží odlesk do litery kanonických evangelií. Podle prof. P. Pokorného je esoterická křesťanská cesta odhalováním jádra a kořene duchovního křesťanského učení. Působení Ježíšových výroků z moci Ducha bylo žet postupně utlumováno liturgickou rétorikou oficiální církve (zejména, když v minulosti došlo ke spojení trůnu a oltáře). Cožpak neříká Ježíš, že litera zabíjí, leč jen Duch oživuje?

Setkáme-li se s pojmem nejnovějších, tak zvaných postmoderních metod výkladu Bible, je třeba být velmi uvážlivý s respektem k biblickým textům synoptických evangelií, z nichž vane závan ducha, kdy všechno skryté má být zjeveno v čas příhodný dle slov Ježíšových. Vhodné připomenout tajnou knihu Janovu, která dle Pokorného je rozhovorem se vzkříšeným Kristem. Jak zdůrazňuje prof. Pokorný „četba poměrně širokého souboru Ježíšových výroků v neznámých evangeliích otevírají hledajícím vhléd do lidského a božského poselství, do rozhovoru s ním jako prostředníkem mezi člověkem a Bohem z moci Vzkříšeného, navodí vnitřní osvícení a odstraní tak dosavadní formálnost pouhého historickovypravěčského stylu. Tato metoda může získat platnost v naší době u

charismaticky obdařených jedinců, kterým nejde o papírové převyprávění biblických textů, leč oživením jejich mystéria, z daru Boží milosti.

Proto spirituální hloubku evangelií, zejména Ježíšových výroků nelze zlehčovat zpředmětněním, neboť posvátnost obsahu nelze postihnout žádnou z metod lidské spekulace, které ujíždí posvátná půda do propadliště zmatené postmoderní zmatenosti. Pročež s Biblií svatou neexperimentujme postmoderní posedlostí po popularitě či pseudooriginalitě, neboť odvěká pravda a zákony Boží mají své vyšší principy vesmírné sounáležitosti stvoření. Jak dosvědčuje logion 1, 32 2b – 14a Ježíš řekl: Kdo najde skrytý výklad mých výroků, neokusí smrti, neboť ten, kdo hledá pozná a zaraduje se, neboť ten, kdo nevstoupí do tmy bude vidět... Jestliže někdo zaměří svou duši vzhůru, bude vyvýšen... str. 172.

Nově odhalená evangelia mají i apokalyptickou optiku o království Božím, které se podobá hořčičnému semenu, které jako užitečné plevel zadusí vládu ničivých temnot, aby se rozrostlo v mohutný strom života. Bůh je totiž světlo, spravedlnost a naděje, leč proti temnotám rozkladu a ničení volí přísnost a trest, který nevědomí a slepí ztotožňují se zlem. Bůh totiž není diktátor, leč zprostředkovatel svobody našeho rozhodnutí pro světlo Ducha či tmu a v Ježíši Kristu se stal vítězem nad smrtí, hříchem a peklem světa.

Miluše Šubartová

Pohané zastřešení ICCU

V polovině 80. let se z unitářů-univerzalistů vydělila skupina členů, kteří měli mimořádný zájem o spiritualitu, zakládající se na etice Země. Jejím cílem bylo zkoumat tento prastarý směr přírodního náboženství v rámci UU. Poté, co tuto skupinu americké úřady uznaly podle článku 501 c, 3 stanov pro neziskové organizace, tito „pohané“ pod názvem Covenant of Unitarian Universalist Pagans (CUUPS) byli uznáni jako nezávislí členové unitářů-univerzalistů. Více se o nich dozvíme na webových stránkách [www.uua.org/administration/independent affiliate.html](http://www.uua.org/administration/independent%20affiliate.html) a podrobněji www.cuups.org.

V Severní Americe (tj. včetně Kanady) pohané mají přes 500 členů v 75 odbočkách. Ty mohou fungovat pouze v rámci sborů UU na základě dohody, uzavřené s místním unitářským kazatelem a lokálním správním sborem. Text dohody na druhé straně schvaluje i ústřední exekutiva CUUPS. Hlavní obřad se provádí o zimním slunovratu a nazývá se Yule (Vánoce).

Předsedkyně Správního sboru CUUPS dr. Mary Gelfandová svou zprávu doplňuje: „Stala jsem se členkou místního sboru UU roku 1988 a 4 roky jsem byla členkou místního správního sboru. Zásady a Prameny UUA mi daly tak vysoce ceněnou příležitost hledat svou vlastní duchovní cestu. Stala jsem se pohanem, avšak zůstávám unitářkou-universalistkou jak ve své osobní víře, tak v širší UU pospolitosti.“

Teologická rozmanitost je základním principem UUA. Američtí UU mají dnes skupiny pohanů, buddhistů, křesťanů, židů a humanistů. Podle mého názoru tato duchovní diverzita spíše obohacuje naši tradici než aby ji rozměňovala. Do chrámu tak přichází mnoho hledajících duchovní napojení, kteří nenacházejí uspokojení v poněkud

akademických a abstraktních bohoslužbách UU. Ráda odpovím každému, kdo by se chtěl o nás více dovědět, na MaryCUUPS aol.com. Dr. Mary Gelfand.

Z Inquirer 7614, 27. 11. 2004 přeložila Eliška Merhautová

Dne 21. 11. 04 se rev. Lynne Davies rozloučil se svým sborem unitářů v Lewishamu citátem památného lorda Morana z r. 1997: (Na úrovni Zákona /dharmy/ Pravdu vyjadřuje slabika ÓM.) Modlitba Otčenáš má 56 slov. Desatero – 297. Směrnice EU o exportu vajec 29 911 slov. Je to pokrok?

Inquirer 7614, s. 12. Doplnil B. M.

Zábrany – Dostat se sám k sobě do ráje srdce, to je cesta k největšímu štěstí, vnitřní svobodě, vyrovnanosti a k dobrým náladám. Uvedu několik zábran na této cestě; každý si je může ještě doplnit:

1. nevědomost, 2. sobectví, 3. nastřádaný žal, nadržovaný strach, dlouhodobé napětí tělesné a duševní, 4. hněv, nenávisť, žárlivost, odpor a nechut' k lidem, 5. sebezpodceňování a přeceňování, 6. zkostnatělost, zvyky, 7. neukázněná kritičnost, 8. neovládané žádosti.

My, unitáři, nevěříme v dědičný hřích a jsme přesvědčeni, že je to víra neodůvodněná a škodlivá. Stavíme na první místo zábran nevědomost. V tom jsme úplně zajedno s Komenským, jenž napsal: „Nevědomost – všeho neštěstí lidského i záhuby pramen nej přednější – všude odstraněna budiž od myslí lidských, a budiž jim rozžato světlo povšechné.“

CC XIX – 1941 – str. 81

- Snažil jsem se poukázat na různé zábrany a na jejich škodlivost a zdůraznil jsem, že ani potlačováním, ani bezuzdností nic nespravím, a chci ještě položit prst na sebedůvěru.

Máme si znovu a znovu říkat: mám schopnost odstranit vše, co mně překáží, abych dosáhl velkého života.

Nemohu ani dost zdůraznit důvěru v Boha, důvěru ve všudypřítomnou a nás prostupující vesmírnou inteligencí, energii a lásku, že jsem božský, že božské síly dřímají v nás všech, a že jen jedním pólem se dotýkám strastí této země, ale druhým pólem svého bytí jsem spojen s Bohem, s Nejvyšší mocí, mohutností a Moudrostí.

Zákony ducha – Zákon ducha je odlišný od zákona hmoty. Hmotu pozorujeme, měříme, vážíme zvenčí, ale duchovní projevy přicházejí zevnitř, a nelze je měřit, vážít a rozebírat a smyslově ohmatávat jako hmotu.

Jestliže přesto chceme duchovní hodnoty měřit po způsobu hmoty, býváme zklamáni anebo svedeni na zcestí.

Život má všude v sobě záruku přispění ducha a jeho zákonů.

Ani si netroufám naznačit, čeho by byl člověk schopen, kdyby si plně uvědomoval přítomnost Boha a kdyby sám sobě nepřekážel, aby byl šťastným. Další podmínkou k uplatnění zákonů ducha je, aby člověk poznal své nadání a poslání a na něm zakládal své životní štěstí.

Nebylo by však dobře, kdyby se někdo teď začal trápit a říkat si, protože je v nevhodném povolání, a protože nemůže své povolání změnit, že musí do smrti zůstat nešťastným. Proto zvláště chci zdůraznit nejdůležitější zákon ducha. Totiž, že člověk není ničím z toho, co jej obklopuje, i tělo v to počínaje, a nemá se s ničím ztotožňovat, co jej trápí.

I nejzdařilejší život žitý podle hmotných zájmů podobá se vánočnímu stromku. Mnoho je na něm navěšeno, ale jen navěšeno. Vše se zakrátko otrhá a stromek se hodí do ohně. Ale co je podle ducha a roste v člověku živým stromem, poroste dál a vydá plody. Oheň ani hrob nic na tom nezmění. Dříve či později projde každý z nás přehradou, za níž půjde vše jen podle zákonů ducha. Vše zůstane za námi, co nemá kořenů v duši a v Bohu. Dobře bude těm, kteří už zde podle zákonů ducha žili...

Zbožnost – Ptáme-li se, co je jádrem a smyslem náboženství, odpovídám, že je to zbožnost. U nižšího náboženství je to zbožnost nižšího druhu a u vyššího náboženství vyšší zbožnost.

Od náboženství, a tím také od zbožnosti, odvracela nás vědecká pochybovačnost, protože většina toho, co se nám jako náboženství podávalo, neobstálo před fórem rozumu a vědy. Při tom nám však zůstala jistá duchovní vnímavost, která ani ve světě, ani v umění, ani v čemkoli jiném nenacházela uplatnění, a tak moderní člověk zůstává vnitřně nesladěný, neucelený, rozbitý. Považoval bych se za velmi šťastného, kdybych uměl tu vyšší zbožnost tak srozumitelně popsat, aby každému to bylo jasné a každému zvlášť přizpůsobené, neboť vím, že potom každý myslící a duchovně založený člověk by se k této zbožnosti hlásil. Ale je to jako bych chtěl popsat vůni některé květiny... Anebo jako bych chtěl popsat tajemné živé světlo, které žádnému umělému není podobné.

Nikdo z pouhých slov to nepozná, není to něco k naučení a napodobení.

Je zbožnost, jejímž nejvlastnějším středem je nitro člověka – to je ta vnitřní a vyšší zbožnost. A je zbožnost, jejíž střed je mimo člověka. A to je ta vnější a nižší zbožnost.

Tu vnější zbožnost porovnal bych k vánočnímu stromku. Čím více je na něm navěšeno..., tím větší přitažlivost má pro děti a pro dospělé s dětským myšlením.

Tu vnitřní zbožnost porovnal bych k ovocnému stromu, zakořeněnému v živné půdě, který vyrůstá a rozkvétá z mízy, která prochází kmenem a všemi větvemi až do koruny.

Ve zbožnosti jde vždy o nějaké vědomí nebo představu Boha. Jenomže na nižších stupních zbožnosti si člověk představuje Nepoznatelného v lidských podobách, takového „do nekonečna natáhnutého člověka“. A podle toho představuje si sídlo Boha někde nad hvězdami, s příslušenstvím, jaké předpokládá u králů a vládců.

Na nižším stupni zbožnosti je modlitba jakýmsi žebráním, škemráním, anebo také lichocením Pánu Bohu, a také poučováním, co všechno by měl Bůh udělat podle naší vůle.

Na vyšších stupních zbožnosti jedná se hlavně o to, co by Bůh chtěl povědět nám. To nemusí být slyšitelné slovo. Bůh mluví řečí duše k duši k tomu, kdo se uklidnil.

Mohou-li někteří vysedět celé hodiny v kavárně nebo v kině nebo při kopané, proč by nemohl člověk věnovat denně půl hodiny mlčení, meditaci, soustředění myslí na nejvyšší hodnoty, na věci, které jsou nad časem a prostorem, které jsou věčné a božské?

Jaký smysl má zbožnost pro moderního člověka? Na prvním místě: poznat sebe. To je více, než poznat, jakou má kdo váhu a výšku, jak je starý a jaký má titul. To je víc... než poznat měnivé vlnění citů a nálad, mnohem víc než starost o jídlo a pití a slušný pohřeb. ...Jsem jen tím, co zůstane, když odpadne všechno, co není věčné.

Zbožnost je koneckonců vědomí a cit Boha a věčnosti, anebo ještě přesněji: vědomí a cit podstatné příbuznosti s Bohem a věčného trvání v nekonečných proměnách.

Unitáři v Indii

Východní Podhimalájské předhoří Méghálaja a Ásam, osídlené nepočtenými kmeny tibetsko-barmské jazykové skupiny, byly cílem misionářů tuctu křesťanských denominací. O šíření unitářství v Khasijských horách se od roku 1887 zasloužil náčelník Hadžóm Kišór Singh. Pocházel z anglikánské křesťanské rodiny, ale pravověrná teologie ho neuspokojovala. Nejstarší unitářský sbor je v Džóváí od roku 1887. Postupně přišli 3 kazatelé z USA a z Británie. Nejznámější z nich byla reverendka Anna M. Barrová, původně učitelka a sociální pracovnice, vyškolená v Oxfordu. Přistěhovala se do Khasijských hor r. 1936 a zůstala tam až do smrti roku 1973. Sbory se rozrůstaly, až roku 1991 dosáhly svého vrcholu – 29 sborů s 6 800 členy. V současné době tyto počty stagnují, protože Khasiové jsou si vědomi, že hory omezují pracovní příležitosti, přijali plánované rodičovství: mívají maximálně 2 potomky, takže jejich počet nepřesahuje deset tisíc.

Své bohoslužby Khasíjové zahajují touto sborovou recitací:

Zavazujeme se, že se vystříháme sobectví, nedůvěry, pošetilostí, pochybností, nepřátelství a nenávisli. Jako unitáři věříme v jednoho Boha a žijeme v duchu lásky a důvěry. Respektujeme i kmeny s jiným vyznáním. Zavazujeme se k láskyplné péči o naše prostředí a ctíme všechny formy života. Zavazujeme se ctít svobodu svědomí a smýšlení, budeme se navzájem podporovat, napomáhat právu, spravedlnosti, poctivosti a pravdě.

Určitě nás potěší, že Khasíjové převzali i slavnost květin.

B. Merhaut

Rudolf Steiner:

Fruits of Anthroposofy

(Plody antroposofie) London R. Steiner Press 1986. 76 stran.

Waldorfské hnutí si vydobylo v alternativním školství významné místo. Proto nás zajímají jeho principy, které před 80 lety formuloval jasnovidec Steiner. Ten vychází z předpokladu, že agnosticismus, nevíra, je největším nepřítelem lidstva.

Hlavním protilékem je rozvoj obrazotvornosti. Lze tak činit cílevědomě od rozvoje paměti postupným pronikáním úrovní principů ke kosmickému rozměru. Metodicky se tak probouzí zasutá intuice, tak nezbytná k duchovnímu zrání jednotlivce i celých společností.

Antropozofové ještě za života Steinerova měli velké potíže, když chtěli šířit jeho poselství mimo kulturní oblast, kde převládala němčina. Steiner byl totiž těžko srozumitelný i pro své krajany, neboť si liboval ve složitých souvětích, prokládaných novotvary antroposofických termínů. Následkem toho překlady měly charakter hlavolamů, vyžadujících interpretaci. K překonání jazykové bariéry Steiner zvolil členku původního

představenstva Antroposofické společnosti E. Vreedeovou, aby řídila tým překladatelů Georga Adamse. Tak vznikl revidovaný a zjednodušený text zásad, který sloužil jako předloha pro překlady do tuctu jazyků. Je pravděpodobné, že existuje i celkem slušný překlad český. Budeme rádi, když ho někdo ve svých knihách objeví. Jde o souhrny, ne původní přednášky z r. 1921.

Steinerovo obrazotvorné vnímání se opírá o instinktivní imaginace přírodního filozofa Ernesta Haeckela (1834 – 1919), stoupence A. Schopenhauera Eduarda Hartmanna (1842 – 1906), který ztotožnil filozofii s metafyzikou. Zabývá se naukou o podstatě světa, absolutním Základem, který se skrývá za jevovou stránkou skutečnosti. Dále ho fascinuje Goethův vhled do povahy rostlin. Na Hartmannovo dílo Filozofie nevědomí Steiner reagoval polemickým spisem Filozofie svobody. Silně ho ovlivnila i životní filozofie, jak ji vyjádřil Friedrich Nietzsche (1844 – 1900) ve spise aforismů Tak pravil Zarathuštra (česky 1920), kde pojímá filozofii jako umění žít v individualistickém světě „nadlidí“.

Druhá přednáška definuje antroposofii jako duchovní vědu. Na mušku si bere v anglosaských zemích tak oblíbenou jógu, jmenovitě její soustavu dechových cvičení. Varuje před nimi a upozorňuje, že mohou mít nepříznivé zdravotní následky. Swedenborga (1688 – 1772) sice uznává jako špičkového vědce své doby, ale zpochybňuje jeho mystické vize, které pokládá za chorobné výplody nemocného člověka. Oceňuje, že Swedenborg popularizoval Goetheho vhledy do přírody. Závěrem se vrací k Haekelovým teoriím ve spise Die Welträtsel (Záhady světa).

Dodnes aktuální je 3. přednáška ve Stuttgartu z 3. září 1921. Je o propasti mezi kauzálním vysvětlováním přírody a světovým mravním řádem. Mravní řád má úzkou vazbu k estetice. Společensky nejvýznamnější oblastí krásna je umění, na něž walldorfské školství klade tak silný důraz. Steiner připouští, že lidé umělecky nadaní mívají odpor k tzv. společenským vědám a ryze akademickým předmětům. Ryze antroposofickým předmětem je eurytmie, kombinace baletu, hudby, tělovýchovy a estetiky. „Nejsme nabádáni, abychom svou myšlenkovou činnost omezovali jen na sféru každodenního života... Tímto způsobem nikdy nevstoupíme na cestu k duchovní vědě, nadsmyslové oblasti a intuice.“ (s. 73) Duchovní věda potřebuje vdechovat ovzduší svobody.

Bohužel současná generace nástupnických ideologů, místo aby vedla plodný dialog se špičkovými představiteli dnešní vědy, k nimž patří např. fyzici Fritjof Capra, Werner Heisenberg, Geoffrey Chew, neurochirurg Carl Pribram, psychiatři R. D. Laing a Stan Grof, přežvykují jen přírodovědce a filozofy z konce 18. století jako je E. Haeckel, E. Hartmann aj. kteří se sotva v poznámkách pod čarou dostanou do vysokoškolských učebnic. Pro ně je Steiner jediný pravý prorok, alfa a omega pedagogické soustavy. A tak encyklopedické poznatky, které v době svého vzniku byly významným příspěvkem ke spiritualitě, končí jako sekta žijící za vysokou zdí. Steinerovo „oko ohně“ do jemnohmotných oblastí přineslo i pravdy, které pomínuly. Prubířským kamenem je „oko Pravdy“, na něž jediné je spolehnoutí.

Boris Merhaut

Proč v katolickém Dublinu

roste sbor unitářů?

Na obálce únorového Inquiereru je ladná unitářská fara s neogotickým kostelem St. Stephene Green – Sv. Štěpán v zeleni v Dublinu v Irsku. Z obrázku přímo dýše pohoda tohoto centra živé komunity. Má mimořádně příznivou polohu přímo u konečné stanice tramvaje. Prostranství je vroubeno lavičkami, kde posedávají nejen penzisté, ale i maminky s kočárky. Úklid je vzorný, nenajde se tam ani pohozená jízdenka.

Není divu, že tak estetické místo přitahuje mladé páry, které chtějí být ve Sv. Štěpánu oddáni. Novomanželé se časem stávají členy obce nebo tam docházejí aspoň o nedělích, kdy se návštěvnost zdvojnásobuje. Velkou zásluhu na tomto růstu má mimořádně výmluvný kazatel Bill Darlison, člověk charismatický, se smyslem pro humor. Ve zvýšeném suterénu fary je kromě kluboven útulný sál Damer Hall, propůjčovaný dublinským ochotníkům. Okna mají nádhernou barevnou mozaikovou vitráž a v průčelí je reliéf od místního sochaře Patricka McElvoye. Kazatel ochotně vyhovuje nově příchozím, aby se svatební obřad konal právě tam.

Když šéfredaktor Inquiereru Gavin Walker byl pozván kázat do Sv. Štěpána, využil této příležitosti k interviewu, proč má Bill takový úspěch, zatímco jiné obce upadají. „Myslím, že je to proto, že se pokoušíme hovořit k duši (preach the soul).“ Tato slavná Emersonova slova jdou k jádru životaschopnosti kostela a sboru. Jeho další myšlenky překládáme: Bill Darlison citoval slova britského dramatika Dennise Potera.

„Náboženství pro mne znamenalo pečovat o ránu, ne o obvaz.“ Věřící všech denominací by udělali dobře, kdyby uvažovali o těchto slovech zvláště po nedávné katastrofě tsunami v Asii, kterou tradiční náboženství vysvětlují otřepanými frázemi. Náboženství bylo dlouho důsledně nabízeno jako obvaz, jako druh zdravotní pomůcky, která zmírňuje životní strasti. Proto je Karl Marx označil za „opium lidu, srdce bezcitného světa.“ Evangelikáni vykřikují: „Přeneste svá břemena na Ježíše!“ Na náhrobních kamenech čteme: „Odpočivej v náručí Páně.“ A prorok káže: „Jednoho dne všechny slzy oschnou.“ Někteří tvrdí, že protivenstvím nás Bůh zkouší a jiní, že nás tím Bůh trestá.

My, moderní unitáři, už nedoporučujeme tyto vyčichlé léky, ale stále jsme se neosvobodili od tradičního postoje péče o obvazy. Opustili jsme metafyziku, ale stále ulpíváme na naivní víře, kterou vyjadřuje heslo „kupředu a vzhůru!“. Věříme, že když odsekáme veškeré nespravedlnosti, když budeme recyklovat odpady, když se rozdělíme o své jmění, vytvoříme pozemskou utopii, ráj na zemi, kde všem lidem se bude dařit a budou šťastní. Naše vyznání víry poplatné behaviouristickým polopravdám, že změnami životního prostředí můžeme změnit povahu člověka. Z osobní zkušenosti mám větší důvody než mnozí z vás oslavovat pokroky lékařských věd, ale přes neuvěřitelný pokrok různých oborů je jen málo důvodů věřit, že míra lidského štěstí se během staletí zvětšila. Existuje příliš mnoho pádných důvodů, které dokazují, že pohodlí a přepych průmyslově vyspělých národů byly dosaženy na úkor bídy rozvojového světa – našich spolubližních.

Jen hlupák by mohl popírat důležitost politických a ekonomických faktorů na blaho člověka, avšak my unitáři jsme okázale členové hnutí oddaného věcem ducha, takže bychom neměli plýtvat silami a duplikovat činnost větších a daleko kompetentnějších neziskových organizací a agentur. Toto bychom měli důkladně zvážit. Myslím, že naše role, kterou jsme dobrovolně převzali, ošetřovatelů ran světa, je takřka bezvýznamná a

nezávažná, a náš početní úbytek je dostatečným důkazem, že současná společnost je téhož názoru. Přesto však unitáři mají jedinečnou příležitost dávat lidem to, co tak zoufale potřebují – věčné principy duchovního žití bez umrtvující váhy náboženského dogmatu.

Změna

Napřed musíme přesunout ohnisko z obvazu na ránu. Musíme být připraveni dívat se na lidský úděl tváří v tvář, zkoumat povahu a pramen naší strasti a bolu a prozkoumat způsoby, jakými velcí duchovní mistři nás učili jej snášet či překonávat. Politici nám slibují, že koláč dostaneme zítra. Teologové nám slibují, že koláč dostaneme v nebi. Obě strany jsou výrobci iluzí. My, unitáři, jakožto členové duchovní komunity, nesmíme hledat útočiště v takových intelektuálních narkotikách, které, jak nám připomínala básnička Emily Dickinsonová, nemohou „ztišit zub, který nahlodává duši“. Jsou to právě tyto strasti a slasti duše, nejhlubší prameny naší lidské zkušenosti, které zůstávají nedotčeny kosmetickými úpravami, které duchovní komunita musí brát na potaz.

Dramatik sikh Gupmet Kaur Bhattí, jehož hra Behztí vyvolala takovou vlnu protestů, že v Birminghamu byla předčasně stažena, napsal: „Nejvíc se obdivují statečným dramatikům. Říkají nám, že život je krutý a děsivý, že jsme nedokonalí a že můžeme mít naději, jen když dokážeme této své nedokonalosti čelit. Divadlo není nutně příjemné prostředí, zaměřené k tomu, abychom byli ukolébáni do pocitu, že se cítíme dobře. Je to místo, kde může rozkvétat nejzákladnější lidský výraz – obrazotvornost (imaginace).“ Guardian, 13. 1. 2005.

Unitářská církev potřebuje hlásat totéž poselství, pronikat k jádru věcí, dobírat se příčin, ne příznaků. Toto je aspoň částečně to, co měl na mysli Emerson, když měl r. 1845 svůj památný projev na teologické fakultě Harvardovy university. Řekl, že musíme hovořit k duši. Vybízím všechny unitáře, aby si tento projev znovu přečetli. Tehdy býval zdrcen nad bezživotností kázání, takže jednou prohlásil, že už do kostela nikdy nevkročí. Jednou napsal: „Jen sníh za okny byl skutečný. Uvnitř kázal pan Mráz (Dr. Frost), který nejevil žádné známky života. Obec se nic nedověděla, je-li ženat, má-li děti, jaké společně prožívají strasti a slasti. Z kazatelny se dolů linul nepřetržitý proud slov, bezpochyby velmi sugestivních a těžko srozumitelných, avšak nezanechávaly žádný hlubší dojem, neposkytovaly útěchu, nevybízely k úvahám, neprozrazovaly žádnou angažovanost, nebyly nic než efektní rozumová eskamotáž.“

Dílo kazatele

Emerson napsal, že dílem kazatele je „proměňovat život v pravdu“, čerpat z vlastní osobní zkušenosti a pokoušet se, aby se posluchači s ní ztotožnili a zkoumali vlastní myšlenky, úzkosti a zranitelnosti. Žádné kázání, které stojí za to, aby se mu naslouchalo, nemůže proslovit nikdo, kdo je nenapsal, neboť tam odhaluje zkušenosti, a obnažuje své srdce.

Nejlepší promluvu, kterou jsem kdy slyšel, měla vloni v Dublinu členka obce, atraktivní, inteligentní a s velkým hudebním talentem, která po léta oblažovala pospolitost svým sólovým zpěvem. Odhalila před překvapenými posluchači, jak drásavou úzkostí trpí, když má cestovat daleko od domova, a jak se pokouší těmto bezdůvodným strachům čelit. Její

slova byla přímo osvobozující, protože jsme si uvědomili, že i ti nejostřílenější z nás a zdánlivě plní sebedůvěry mají své chvíle trémy a úzkosti. Když skončila, každý z nás se cítil trochu líp a už nás tak netrápily naše skrývané starosti. Byl to skutečně hluboký zážitek, stimulující chuť žít. A co víc, nebyl zapotřebí žádný unitáři tak oblíbený dovětek či zpětná vazba. Nebylo vůbec nic, co by potřebovalo komentář! Bývalo by možné uvádět podobné vlastní zážitky, ale v žádném případě nebylo možné vyvrátit její fakta nebo její závěry. Byli jsme postaveni tváří v tvář autentickým životním zkušenostem a nezůstal žádný prostor, v němž by šlo bodovat pádnými argumenty.

Informovat, bavit, podněcovat

Nejsem přítelem (u některých denominací tak oblíbených) konfesijních svědectví, která často bývají mdlá, falešně sentimentální, neukázněná a nabubřelá. Nepopírám hodnotu historických, teologických a filozofických projevů. Každý projev má informovat, být zábavný a má podněcovat; jestliže však zůstává na úrovni rozumové analýzy nebo je-li to jen zbožné nabádání, které se týká povrchností, bude to příliš málo, aby hledající se vrátil pro další porci.

Prosperita nepřináší uspokojení. Je ironií, že čím jsme zámožnější, tím víc se stáváme chamtivějšími. Když naše potřeby bývají uspokojovány, tím víc rostou naše další potřeby a požadavky. A tato ironie je zodpovědná za tak velké a dále vzrůstající rozdíly mezi národy světa. Co nám to prozrazuje? Dokud nerozpoznáme a nebudeme čelit naší neukojitelné žádostivosti, nikdy nebudeme schopni nastolit spravedlivější a rovnoměrnější svět, ať o to vlády a dobročinné organizace budou sebe víc usilovat.

Takové paradoxy je třeba nejen přiznat, ale je nutné jim čelit se soucítěním, odvahou a se smyslem pro humor. A kde tomu čelit líp než v našich duchovních komunitách, jejichž cílem je šířit spokojenost a lidské blaho. Poctivě se zabývejme samotnou ranou místo abychom se pokoušeli ji překrýt nedostatečnými obvazy. Jen tak snad najdeme svou životně důležitou roli v současné společnosti. Je možné, že potom lidé nás snad slovy Emersona vybídnou: „Prošlapte si cestičku k našim dveřím.“

Inquirer 7619, 12. 2. 2005, přeložila Eliška Merhautová